

Kultura w Zielonce

Młodzież
ma głos!

Raport z diagnozy lokalnej prowadzonej w ramach
Programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne 2026.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach
programu Narodowego Centrum Kultury Dom Kultury+ Edycja 2026

Spis treści

Wstęp	3
O Programie Dom Kultury+	4
Inicjatywy Lokalne.....	4
Założenia i przebieg diagnozy	5
Wyniki badania	8
Młodzież w Zielonce czyli kto?	8
Badanie ankietowe on-line	9
Specyfika działań społeczno-kulturalnych	10
dla młodzieży w Zielonce	
Zielonka w oczach młodych	12
Czym interesuje się młodzież z Zielonki?.....	13
Nie przychodzimy, bo... –	18
czyli bariery z perspektywy młodych	
Tu może być fajnie. Potencjał kulturotwórczy Zielonki	20
Czego młodzi chcą dla siebie?	22
Rekomendacje	28
Co dalej po DK+ Inicjatywy Lokalne?	30
Podsumowanie	32

Wstęp

W 2026 roku Ośrodek Kultury i Sportu w Zielonce (OKiS) dołączył do grona instytucji kultury z całego kraju, które są beneficjentami programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalnej. Działanie to dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Dom Kultury+ Edycja 2026.

W ramach tego programu OKiS realizował projekt „**Kultura w Zielonce? Młodzież ma głos!**”. Dlaczego? Ponieważ z perspektywy OKiS lokalna młodzież i młodzi dorośli to grupa o dużym, lecz niewykorzystanym dotąd w mieście potencjale kulturotwórczym. Dlatego głównym celem projektu było rozpoznanie potencjału i potrzeb w obszarze kultury tej grupy (drogą diagnozy) oraz jej aktywizacja poprzez wsparcie finansowo-organizacyjne inicjatyw oddolnych.

W niniejszym dokumencie prezentowane są wnioski ze wspomnianej wyżej diagnozy. Realizowana ona była od maja do czerwca 2026 roku na terenie miasta Zielonka (powiat wołomiński). W badaniu wykorzystano narzędzia o charakterze jakościowym (warsztaty diagnostyczne, sondy uliczne, wywiady indywidualne) oraz ilościowym (ankieta online).

Proces badawczy został przeprowadzony przez pracowniczki i pracowników OKiS (wewnętrzny zespół diagnostyczny) oraz zewnętrznego badacza.

O Programie Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne

Zgodnie z regulaminem, strategicznym celem Programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne jest inicjowanie działań służących wzmocnieniu zaangażowania domów kultury w życie społeczności lokalnej, odkrywanie i rozwijanie potencjału i kapitału kulturowego jej członków oraz kulturotwórczych zasobów społeczności¹. Program ma zwiększać zaangażowanie domów kultury, ośrodków kultury oraz centrów kultury i sztuki w życie społeczności lokalnych poprzez odkrywanie i wspieranie oddolnych inicjatyw kulturotwórczych, realizowanych przez mieszkańców gmin miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich. Realizacja programu ma wesprzeć tworzenie warunków sprzyjających refleksji domów kultury z wykorzystaniem systematycznego mikrodiagnozowania społeczności lokalnej².

Program składa się z dwóch etapów:

- pierwszy obejmuje przeprowadzenie diagnozy identyfikującej zasoby kulturowe danej społeczności lokalnej. Wypracowane w ramach działań badawczych wnioski i rekomendacje stają się podstawą do stworzenia zasad wyboru inicjatyw, które mieszkańcy będą mogli zgłaszać w otwartym naborze;
- drugi to realizacja wybranych inicjatyw (od 3 do 7).

Zgodnie z regulaminem, jednym z oczekiwanych efektów Programu jest wzmocnienie roli domu kultury/ośrodka kultury jako miejsca otwartego, wspólnego dla wszystkich mieszkańców. W celu osiągnięcia tego rezultatu zaplanowane działania powinny służyć przede wszystkim inicjowaniu nowych praktyk zarządzania instytucją kultury, odkrywaniu i pobudzaniu aktywności społecznej, wspomaganiu rozwoju kapitału społecznego i kulturowego oraz poznawaniu nowych możliwości współpracy z mieszkańcami³.

1. Regulamin Programu Narodowego Centrum Kultury Dom Kultury+ Edycja 2026, <https://nck.pl/upload/2023/11/regulamin-dom-kultury-edycja-2024373.pdf> [data dostępu: 15.06.2026], s. 1.

2. Tamże, s. 4.

3. Tamże, s. 2.

Założenia i przebieg diagnozy

Jak zaznaczono we wstępie, celem diagnozy było rozpoznanie potrzeb w obszarze kultury młodzieży i młodych dorosłych z miasta Zielonka, a także **pozyskanie informacji na temat ich potencjału kulturotwórczego**, preferowanych aktywności, istniejących barier i zasobów w obszarze kultury. Skupiono się również na czynnikach wspierających i ograniczających partycypację w kulturze młodych osób.

Badanie realizowane było w modelu partycypacyjnym. Zakładał on współpracę z podmiotami pracującymi z młodymi ludźmi (szkoły), a także z przedstawicielem młodzieży, którzy konsultowali pod względem językowym materiały promocyjne, treść pytań oraz wskazali miejsca najczęściej uczęszczane przez młodzież w Zielonce. Zaproszenie do udziału w diagnozie komunikowano przez internet (profile facebookowe i instagramowe OKiS, Urzędu Miasta), a także poprzez kanały szkolne i Biblioteki Publicznej oraz przez plakaty rozwieszone na terenie miasta.

Przeprowadzona diagnoza miała charakter jakościowo-ilościowy. W jej ramach zorganizowane zostały spotkania moderowane, podczas których pracowano w formule warsztatowej.

Warsztaty takie odbyły się w:

- Kolejowej 11 – warsztat z zespołem OKiS – 05.05.2026,
- Kolejowej 11 – warsztat z młodzieżą – 13.05.2026,
- w Zespole Szkół im. Mościckiego (18.05.2026)

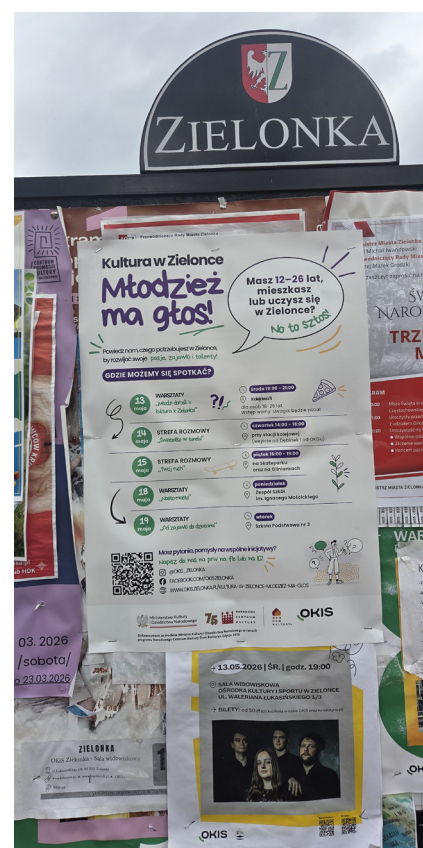
oraz

- w Szkole Podstawowej nr 3 (19.05.2026).

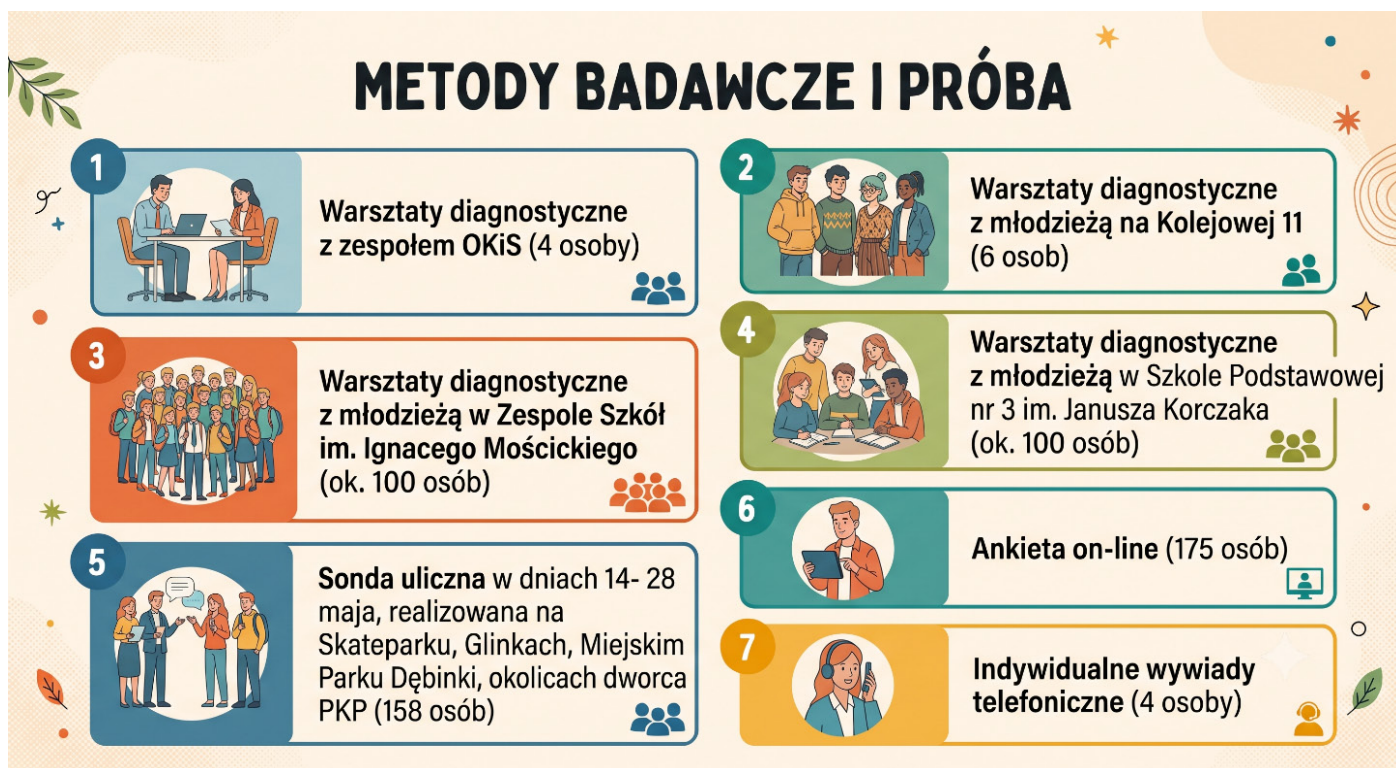
Kolejne działania badawcze – sonda uliczna – odbyła się w dniach 14-28.05.2026 w przestrzeni publicznej Zielonki (skatepark, Glinianki, okolice dworca PKP, park Dębinki). Ich realizacja w przestrzeniach nieformalnych, pozwoliła dotrzeć także do osób wycofanych i nieobecnych w aktualnej ofercie instytucji.

Przeprowadzono również wywiady indywidualne (IDI) – w dniach 25.05-04.06.2026.

Za pośrednictwem mediów społecznościowych przeprowadzono ankietę on-line w dniach 08.05-15.06.2026.

Zdj. 1 Plakat zapraszający na warsztaty badawcze

Rys. 1. Zakres i przebieg diagnozy lokalnej

Dzięki wsparciu szkół oraz zaangażowaniu całego zespołu diagnostycznego OKiS, w krótkim czasie trwania badania terenowego (05.05-07.06.2026) poziom uzyskanych danych był bardzo wysoki. W sumie w diagnozie wzięło udział ok. 550 młodych mieszkańców i mieszkanki Zielonki oraz młodych ludzi spoza miasta, ale uczących się i korzystających z oferty edukacyjno-kulturalnej Zielonki.

Zdj. 2 Realizacja wywiadów na ulicach Zielonki (14.05.2026).

W ramach badań zastosowano triangulację, tj. metodę mającą zapewnić wyższą jakość prowadzonych analiz i ograniczenie błędu pomiaru. Metoda ta polega na zbieraniu danych za pomocą dwóch lub większej liczby technik, a następnie na porównywaniu i łączeniu wyników. W ramach diagnozy lokalnej w Zielonce triangulacja została zastosowana zarówno na poziomie technik badawczych, jak i na etapie analizy danych, podczas której zestawiano ze sobą informacje pochodzące z różnych źródeł.

Podczas czytania raportu warto zwrócić uwagę, że prezentowane są dane z różnych źródeł, dlatego liczebności różnią się między sobą. W każdym miejscu zaznaczone zostało źródło danych.

Wyniki badania

Młodzież w Zielonce czyli kto?

W projekcie „**Kultura w Zielonce? Młodzież ma głos!**” przyjęto założenie, że grupą docelową są osoby w wieku pomiędzy 12 a 26 rokiem życia, a więc zarówno uczniowie ostatnich klas szkół podstawowych, uczniowie szkół ponadpodstawowych, a także młodzież pracująca, studiująca jak i absolwenci szkół wyższych II stopnia.

Kim jest młodzież w Zielonce na tle innych grup mieszkańców? Z danych urzędowych wynika, że populacja miasta wynosi 17 000 mieszkańców (16 559 osób zameldowanych w 2025 r. w Zielonce – stan na 31 grudnia 2025 r.)⁴. Jeżeli chodzi o liczbę młodzieży w Zielonce to warto zauważyć, że w swoich statystykach Główny Urząd Statystyczny nie wyodrębnia w standardowych zestawieniach dokładnie przedziału 12–26 lat, ale nakłada się on bezpośrednio na dwa kluczowe segmenty: starszy wiek przedprodukcyjny (nastolat-kowie) oraz młody wiek produkcyjny (studenci i osoby wchodzące na rynek pracy). Na podstawie danych z tych dwóch segmentów można szacować, że

młodzież w wieku 12–26 lat stanowi około 15-17% całej populacji miasta, co daje obecnie grupę liczącą w przybliżeniu 2,7 do 3 tysięcy osób⁵.

Sytuacja demograficzna w Zielonce odzwierciedla dynamiczny charakter podwarszawskich miejscowości należących do tzw. obwarzanka. Zielonka liczy obecnie około 17 000 mieszkańców. Choć ogólne trendy demograficzne w Polsce wskazują na starzenie się społeczeństwa, bliskość Warszawy sprawia, że Zielonka wciąż przyciąga młode rodziny.

Co charakteryzuje młodych mieszkańców Zielonki, jakie czynniki wpływają na ich funkcjonowanie w sferze społeczno-kulturalnej? Warto zwrócić uwagę na następujące procesy:

Tranzycja między szkołą podstawową, a edukacją ponadpodstawową: kończąc podstawówkę, młodzież w większości wybiera edukację poza Zielonką. Z edukacji w zespole szkół im. Mościckiego (jedynej ponadpodstawowej szkole na terenie Zielonki) korzysta głównie młodzież z sąsiednich gmin i miejscowości.

Przejście z edukacji do pracy: w strukturze tej grupy wyraźnie widać **cezurę 19. roku życia**. Do tego momentu większość młodzieży uczy się na miejscu w Zielonce lub w Warszawie. Po 19. roku życia następuje gwałtowny odpływ aktywności do stolicy (studia, pierwsza praca), choć fizycznie wiele młodych osób nadal mieszka w Zielonce, traktując ją jako bazę sypialnianą.

4. Raport o stanie miasta Zielonka za 2025 rok, Urząd Miasta Zielonki, s.10.

5. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>

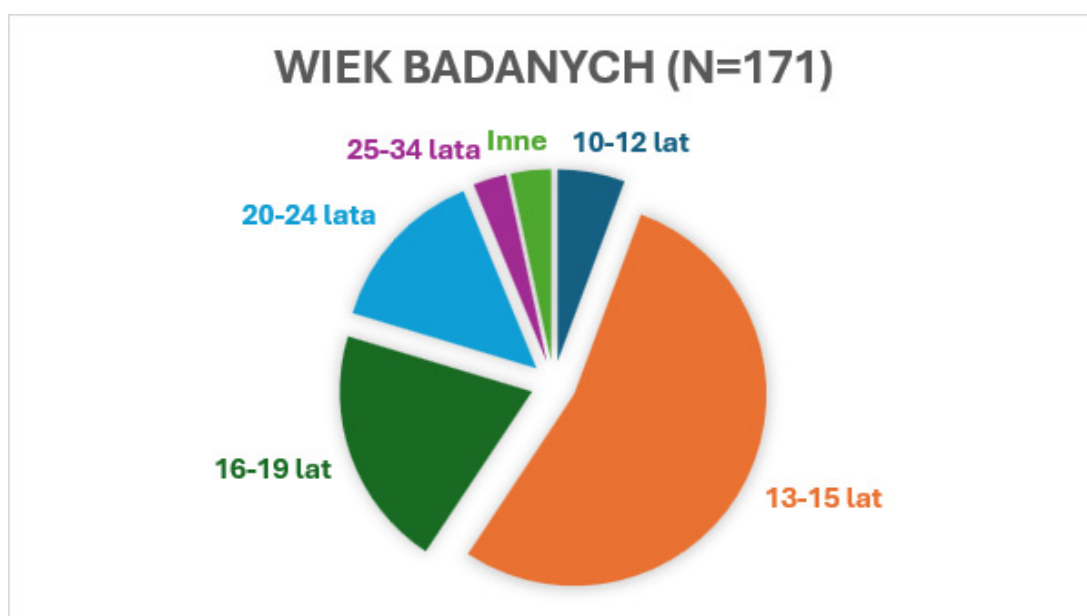
W porównaniu do takich podwarszawskich miast w najbliższym sąsiedztwie, jak Ząbki czy Marki, które przeżyły gigantyczny boom deweloperski i ściągnęły masowo dwudziesto- i trzydziestolatków, **Zielonka jest miastem bardziej zrównoważonym pokoleniowo**. Struktura demograficzna ma tu charakter bardziej ciągły – wiele rodzin mieszka tu od pokoleń, co oznacza, że młodzież ma silniejsze więzi lokalne z tym miejscem niż ich rówieśnicy z nowo wybudowanych osiedli w Markach. Potwierdzają to wypowiedzi młodych mieszkańców Zielonki:

„Do szkoły średniej chodziłam do Warszawy, teraz tam studiuje – więc mogę powiedzieć, że większość życia spędzam w tej kolejce. Raczej się nie wyprowadzę [z Zielonki]. Tu jest dobrze i u siebie” (kobieta, 23 lata).

Ponadto, w Zielonce przebywają i uczą się młodzi ludzie z Ukrainy i Białorusi. Jest to grupa, do której nie dotarliśmy w tym badaniu (oprócz pojedynczych uczniów na warsztatach w Szkole Podstawowej nr 3). Analiza specyfiki, sytuacji tych osób wymaga dodatkowego rozpoznania.

Badanie ankietowe on-line

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w ramach diagnozy, 85% badanych to mieszkańcy Zielonki, pozostali są przyjezdni. Wśród badanych 74% uczy się na miejscu, w Zielonce (głównie w szkołach podstawowych). Jeżeli chodzi o strukturę wiekową, to w badaniu ankietowym dominują starsi uczniowie szkół podstawowych (53% uczestników ankiety to osoby w wieku 13-15 lat).

Wykres 1. Wiek badanych w ramach badania on-line.

Specyfika działań społeczno-kulturalnych dla młodzieży w Zielonce

Sytuację społeczną i styl życia młodych ludzi w Zielonce definiuje kilka czynników:

- **Zjawisko „bycia tu i w Warszawie”** – bliskość linii kolejowej (12 min. do stacji Warszawy Wileńskiej, gdzie usytuowana jest stacja metra) sprawia, że duża część młodzieży z Zielonki funkcjonuje w dwóch światach równolegle. Edukacja ponadpodstawowa i wyższa oraz rozrywka dla dużej grupy młodych mieszkańców Zielonki realizowane są niemal w 100% w Warszawie. Zielonka pozostaje jednak miejscem odpoczynku, rekreacji, sportu, relacji rodzinnych i romantyczno-przyjacielskich.
- **Zielone otoczenie jako przestrzeń integracji** – młodzież z Zielonki, w przeciwieństwie do rówieśników z gęsto zabudowanych i zabetonowanych miast aglomeracji warszawskiej, ma unikalny dostęp do natury. Glinianki w Zielonce to kultowe miejsce spotkań i rekreacji młodego pokolenia w sezonie wiosenno-letnim, tu też przyjeżdżają młodzi ludzie np. z Kobyłki czy z Wołomina. Inne miejsca to Park Dębinki, okoliczne lasy, a także teren dawnego koszarowca. Jednocześnie młode osoby z oddalonych lokalizacji jak Bankówka podkreślały, że trudno im korzystać ze skateparku albo z centrum miasta, bo jest za daleko, a autobus jeździ za rzadko (więcej o wykluczeniu komunikacyjnym we fragmencie o ograniczeniach korzystania z kultury).
- **Miejsca spotkań** – są to głównie przestrzenie otwarte, które przy dobrej pogodzie potrafią ściągnąć duże grupy osób. Przez młodzież wskazywane były przede wszystkim następujące lokalizacje, w których przebywają niemal codziennie, głównie w godzinach wieczornych:

Skatepark,
Park Dębinki,
Glinianki (szczególnie altanki),
Skarpa koło bazarku, tzw. Giewont (głównie starsza młodzież),
Żabka przy pl. Jana Pawła/Kolejowej,
Szkoła Podstawowa nr 2 – trybuny/boisko,
Osiedle WITU – boisko wielofunkcyjne (raczej nastolatki),
Szkoła Podstawowa nr 3 – boisko,
Szkoła Podstawowa nr 4 – Orlik,
Peron PKP Zielonka (głównie w czasie drogi do i ze szkół),
Altanki na skwerze po Koszarowcu, stary pumptrack,
Boisko na osiedlu Poligon

Problem pojawia się w okresie zimowym – **w Zielonce nie ma typowego miejsca dla młodzieży, w typie „klubu”, co ogranicza ich społeczne aktywności.**

Wśród miejsc pod dachem, wskazywanych jako „młodzieżowe”, pojawiały się np.

- Forma Fitness Club (głównie młodzież w wieku 15–26 lat),
- Studio tańca MyDance (głównie dziewczyny).

Młodzież często w wypowiedziach podkreślała, że spotyka się również w mieszkaniach prywatnych oraz spędza czas na graniu w gry (głównie na telefonie).

- **Specyfika nomenklatury** – używane określenia na miejsca spędzania czasu „Giewont”, „Żabka przy rondzie”, „Pod wiatami” – kod, który nie zawsze może być zrozumiały dla dorosłych.
- **Znaczenie szkół podstawowych (rejonizacja) i osiedla** – wokół nich tworzą się grupy i aktywności – np. jeżeli chodzi o ludzi młodych, to nastolatki z osiedla Bankówka (SP nr 3) trzymają się razem, a młodzież z SP nr 2 również razem. Osiedla mają również znaczenie dla młodych ludzi przez fakt bliskiego zamieszkania i wspólnego spędzania czasu w szkole i poza nią przez co najmniej 8 lat. Jednocześnie dla dzieci i młodzieży z peryferyjnych rejonów jest ograniczona oferta zajęć pozalekcyjnych.
- **Obecność szkoły ponadpodstawowej w mieście** – w miejscowościach wzdłuż linii kolejowej Warszawa-Tłuszcz tylko w części z nich zlokalizowane są szkoły ponadpodstawowe. W Zielonce, w przeciwieństwie do np. Kobyłki, taka szkoła jest (Zespół Szkół im. Mościckiego), ale, co ciekawe, przyciąga ona głównie mieszkańców okolicznych miejscowości, a nie młodzież z Zielonki (w czasie warsztatów z uczniami tej szkoły, na około 100 osób uczestniczących tylko kilka wskazało, że jest z Zielonki).
- **Historycznie silne tradycje harcerskie i sportowe** – w Zielonce prężnie działa ZHR i ZHP, a także kluby i stowarzyszenia sportowe (unihokej, piłka nożna, judo, karate, siatkówka, piłka ręczna).
- **Brak reprezentacji młodzieży w mieście** – przez niedługi okres w Zielonce funkcjonowała Młodzieżowa Rada Miasta. W założeniach pozwalała młodym ludziom (w wieku szkolnym) mieć realny wpływ na organizację wydarzeń kulturalnych czy sportowych. Z powodu małego zainteresowania młodzieży faktycznym uczestnictwem w tym ciele przedstawicielskim, została rozwiązana w 2023 roku.
- **Peryferyjność** – oddalenie miejsca zamieszkania od ośrodka kultury, od wydarzeń, które dzieją się w centrum miasta, a także brak mobilności, może mieć wpływ na uczestnictwo w kulturze (w tym na korzystanie z całorocznej oferty OKiS).
- **Źródło wiedzy młodzieży o wydarzeniach w Zielonce** – gdy pytaliśmy w sondach ulicznych o źródło informacji o wydarzeniach w Zielonce i ofercie OKiS, czasem wskazywani byli rodzice lub znajomi. Rzadko za źródło informacji były wskazywane oficjalne kanały prowadzone przez OKiS lub też materiały graficzne (np. plakaty).

Zielonka w oczach młodych

Badani mają pozytywne konotacje z Zielonką – podkreślają walory przyrodnicze, spokój, „bycie u siebie”, sieć ścieżek rowerowych (wymagającą ciągłej rozbudowy). Wskazują na problemy ograniczenia komunikacyjnego (transport publiczny), ograniczoną liczbę miejsc, gdzie można się spotkać z rówieśnikami pod dachem, ograniczoną liczbę lokali gastronomicznych (także takich z dostępem do Wi-Fi), gdzie można swobodnie spędzić czas ze znajomymi.

Młodzi lubią spędzać czas w przestrzeniach otwartych takich jak Glinianki, Miejski Park Dębinki, skarpa za Urzędem Miasta (tzw. Giewont), skatepark, boiska – w tych miejscach brakuje im zadaszonych altan, węzła sanitarnego, a w przypadku boisk szkolnych możliwości korzystania w weekendy i wieczorami. Jeden z młodych aktywistów podkreśla w wywiadzie indywidualnym:

„Ważnymi miejscami są Dębinki i skarpa przy urzędzie, nie tylko dla mnie. Czas wolny spędzam na zewnątrz na boisku, skateparku, uprawiam sport i spotykam się ze znajomymi. Poza tym uważam, że Orlik i boisko przy szkole nr 2 to ważne miejsca dla młodzieży” (chłopak/mężczyzna, 17 lat).

Znacząca grupa młodzieży w wieku ponadpodstawowym oraz młodzi dorośli na co dzień funkcjonują, ucząc się i pracując w Warszawie – w Zielonce spędzają popołudnia i wieczory oraz weekendy.

Badani pozytywnie pozycjonują Zielonkę wobec miejscowości w najbliższym otoczeniu:

„Kobyłka to trochę umiERALNIA, tam nic się nie dzieje, ludzie stamtąd do nas przyjeżdżają jak coś. W Żąbkach jest strasznie dużo nowych inwestycji i wszędzie rozkopane, Wołomin za duży. Jakby było więcej knajp, to może bym nawet do Warszawy tyle nie jeździła” (dziewczyna/kobieta, 25 lata).

Z badania wyłania się tu obraz miasta, w opinii młodych – zielonego, cichego, „swojskiego” z ogromnym potencjałem wynikającym z zasobów przyrodniczych umożliwiających turystykę lokalną, uprawianie sportu i rekreację.

Uczestnicy badania potrafią dostrzec i ocenić potencjał, nawet w obszarach, które w pierwszym odruchu niekoniecznie uchodzą za atuty miejsca. Tak jest np. z kwestią bliskości Warszawy i pewnego rodzaju prowincjonalnością, o którą Zielonka może być przez to posądzana. Była ona wskazywana jednak nie jako bariera, a powód do dumy i potencjał.

Część z badanych osób wskazuje na brak miejsc i sytuacji do realizacji i prezentacji własnych zainteresowań, „zajawek” – muzycznych, tanecznych, aktorskich, a także tych związanych ze sportem, e-sportem i grami.

Czym interesuje się młodzież z Zielonki?

W ankiecie on-line zadaliśmy pytanie:

Czym się interesujesz, jaki talent rozwijasz, jaką masz kulturalną zajawkę?

Wykres 2. Zainteresowania, zajawki młodzieży wskazane w ramach badania on-line.

Ze wskazań wynikających z zaproponowanej kafeterii, najwięcej osób wybrało malowanie, rysowanie i robienie zdjęć. W odpowiedzi na to pytanie o zainteresowania, talenty i „zajawki” kulturalne, kategoria „Inne” była najczęściej wybieraną odpowiedzią połączoną z własnym opisem – wskazało ją aż 71 osób, co stanowi 39% wszystkich respondentów. W tej kategorii respondenci wymienili bardzo szeroki wachlarz pasji, od aktywności sportowych i artystycznych po niszowe hobby i nowoczesne technologie.

Sztuka, twórczość i media

Wideo i film: respondenci wskazali na filmowanie, nagrywanie filmów, edytowanie materiałów wideo oraz tworzenie postaci.

Sztuki wizualne: wymieniono robienie grafik, aktorstwo, czytanie książek oraz rzeźbienie („zabawa w drewnie”).

Muzyka: pojawiło się granie na gitarze basowej w zespole w OKiS, pisanie tekstów oraz tworzenie piosenek (innych niż rap).

Rękodzieło: respondenci szyją, szydełkują oraz budują plastikowe modele samochodów.

Sport i rekreacja

Sporty drużynowe: najczęściej pojawiały się piłka nożna, siatkówka, koszykówka oraz unihokej.

Sporty indywidualne i walki: wymieniono karate, MMA, szermierkę, lekkoatletykę, grę w tenisa oraz ćwiczenia na siłowni.

Aktywność ruchowa i taniec: badani uprawiają taniec (w tym taniec k-pop i balet), akrobatykę (także Aerial Silks), cheerleading, jazdę na hulajnodze oraz jazdę konną.

Rekreacja: spacerzy z psem, samotne bieganie oraz wędkarstwo (wymienione jako „ZHR – las”).

Technologia i nauka

Komputery: duża grupa osób interesuje się grami komputerowymi, ogólnie pojętymi „komputerami” oraz programowaniem.

Nowoczesne rozwiązania: pojawiła się robotyka oraz zainteresowanie rowerami elektrycznymi (E-bike).

Edukacja, biznes i organizacje

Rozwój osobisty: nauka języków obcych (również w połączeniu z zainteresowaniem geografią i różnymi kulturami).

Przedsiębiorczość: jedna osoba wskazała na zajmowanie się tworzeniem własnej firmy.

Organizacje: często wymieniano harcerstwo (ZHP/ZHR) oraz straż pożarną.

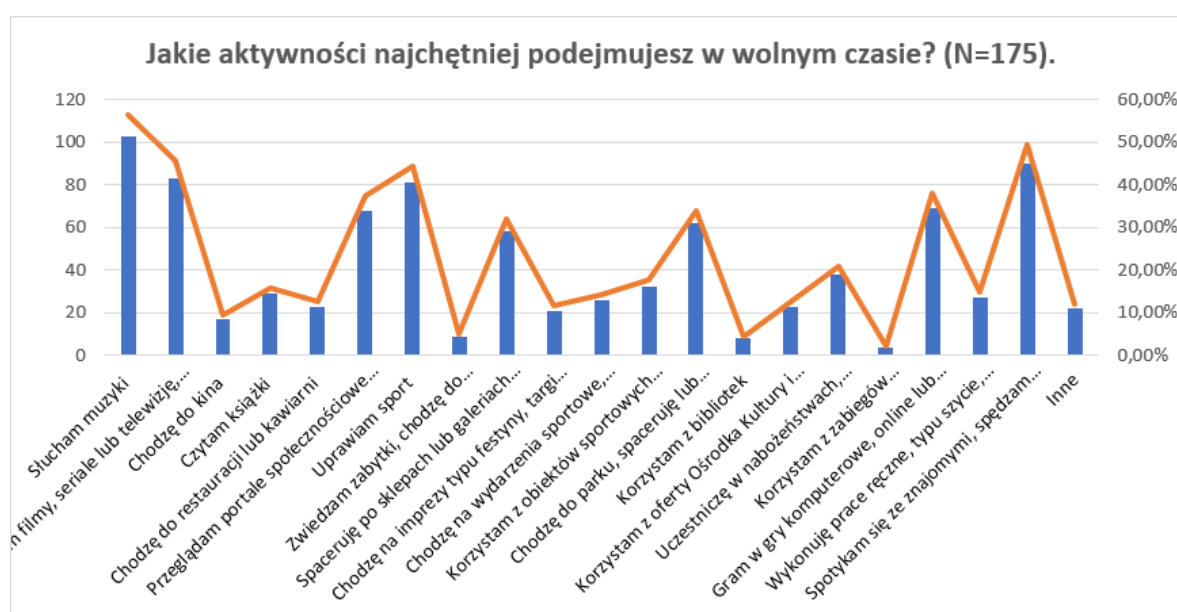
Niszowe zajawki

Kolekcjonerstwo i obserwacja: kolekcjonowanie kamieni oraz *carspotting* (fotografowanie unikalnych samochodów).

Inne: pieczenie słodkości, gotowanie, interesowanie się zwierzętami, a także humorystyczne wskazanie „jedzenia kebabów na czas”.

Dlaczego niektórzy młodzi ludzie przychodzą do OKiS, a inni nie?

Żeby odpowiedzieć na pytanie o powody obecności i/lub absencji młodych ludzi w działaniach OKiS, spójrzmy na preferowane sposoby spędzania czasu wolnego przez badanych.

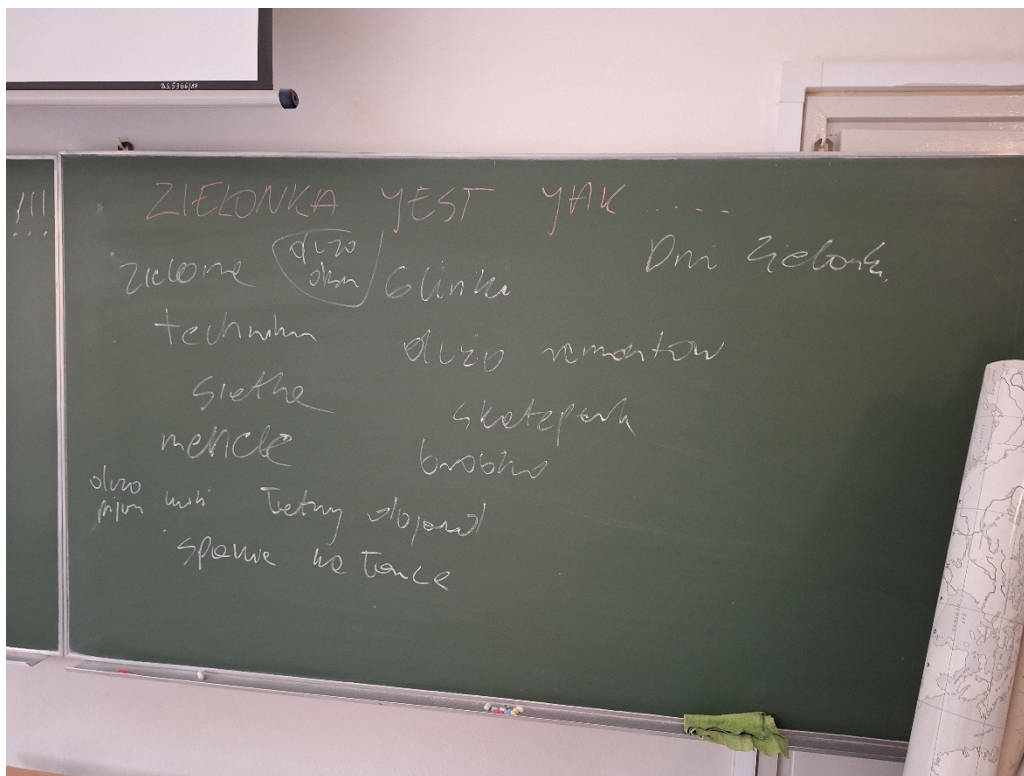
Wykres 3. Odpowiedź na pytanie **Jakie aktywności najchętniej podejmujesz w wolnym czasie?** (ankieta on-line, N=175).

Na pierwszym miejscu jest słuchanie muzyki, na drugim spotkanie się ze znajomymi, spędzanie wolnego czasu na terenie Zielonki, podium zamyka oglądanie filmów, seriali lub telewizji, korzystanie z platform streamingowych, np. Netflix. Niemal tyle samo osób wskazało na uprawianie sportu.

Na korzystanie z oferty Ośrodka Kultury i Sportu wskazało 12% uczestników badania ankietowego. Jednocześnie, co ciekawe, w trakcie przeprowadzonych badań w formie warsztatów oraz w czasie sondy ulicznej, większość badanych (w wypadku uczniów na warsztatach niemal wszyscy) wskazywała, że uczestniczą co roku w imprezie pod nazwą Dni Zielonki. Co świadczy, że jest to dla nich bardzo ważne i wysoko cenione wydarzenie – to wydarzenie było pierwszym skojarzeniem w czasie spotkań z młodzieżą w szkołach i w trakcie sondy ulicznej.

Wysoką ocenę Dni Zielonki potwierdzają sami pracownicy OKiS. Warto jednak pamiętać, że Dni Zielonki to wydarzenie jednorazowe.

A co poza tym? Z danych za 2025 wynika, że przy OKiS działało 80 grup zainteresowań⁶. Jak sami pracownicy OKiS zaznaczają, głównymi uczestnikami są jednak dzieci (głównie do 13 roku życia) oraz dorośli.

Zdj. 3. Skojarzenia z Zielonką (warsztaty z młodzieżą w Zespole Szkół im. Ignacego Mościckiego (18.05.2026).

Przyjrzyjmy się najpierw tym, którzy deklarują korzystanie z oferty OKiS. Rekonstruując ich zakres uczestnictwa, to przede wszystkim widać korzystanie z konkretnych wydarzeń rozrywkowych, takich właśnie jak Dni Zielonki, w dalszej kolejności z możliwości rozwoju pasji oraz dostępu do specjalistycznej infrastruktury (głównie sportowej), której nie znajdą w innych miejscach.

1. Wydarzenia masowe i koncerty

Największym magnesem dla młodych osób są duże imprezy plenerowe, szczególnie Dni Zielonki. Badani wysoko cenili organizowane wtedy koncerty, zwłaszcza te z kręgu hip-hopu i rapu (wspominano m.in. zespół PROBLEM czy występy innych gwiazd gatunku).

⁶ Raport o stanie miasta Zielonka za 2025 rok, Urząd Miasta Zielonki.

2. Rozwój pasji i warsztaty specjalistyczne

Młodzież przychodzi do OKiSu, aby zdobywać konkretne umiejętności w ramach warsztatów, które odpowiadają ich „zajawkom”:

- nowoczesne technologie: zainteresowaniem cieszą się zajęcia z druku 3D,
- twórczość artystyczna: respondenci wskazują na chęć uczestnictwa w zajęciach aktorskich, wokalnych, tanecznych (np. hip-hop) oraz plastycznych (np. graffiti),
- rękodzieło i DIY: warsztaty z ceramiki.

3. Dostęp do unikalnej infrastruktury

Ośrodek oferuje przestrzenie, których brakuje młodym ludziom w domach lub w szkole, jednak młodzież korzysta z niej w minimalnym stopniu:

- studio nagrań: filia przy ul. Literackiej 20 ma potencjał przyciągania młodych twórców (np. raperów), którzy chcą profesjonalnie zarejestrować swoją muzykę,
- Kolejowa 11 (Miejsce Aktywności Lokalnej): z przestrzeni głównie korzystają dorośli i dzieci, młodzież pojawia się sporadycznie. Jednocześnie jest potencjał tego miejsca – z deklaracji w ankietach wynika, że Kolejowa jest ceniona za swobodny, „domowy” klimat, gdzie można wziąć udział w **jam sessions**, karaoke, pograć w planszówki lub po prostu napić się darmowej herbaty w przyjaznej przestrzeni.

Zdj. 4. Realizacja warsztatów z młodzieżą w Zespole Szkół im. Mościckiego (18.05 2026).

4. Realizacja własnych inicjatyw

OKiS staje się miejscem dla młodych ludzi, którzy chcą być współtwórcami, a nie tylko odbiorcami. W ankiecie wskazano jako przykład oddolnie zorganizowany koncert jazzowy uczniów szkół muzycznych, wystawę amatorskich prac graficznych czy warsztaty pocztówkowe. Przy tych działaniach młodzież otrzymała wsparcie techniczne i lokalowe od instytucji.

Warto jednak zauważyć, że mimo tych atutów, młodzież jest obecnie grupą stosunkowo mało obecną w stałej ofercie Ośrodka, co może wynikać m.in. z barier komunikacyjnych (dotarcie z ofertą) oraz braku dedykowanej im na wyłączność przestrzeni „pod dachem”.

Nie przychodzimy, bo... – czyli bariery z perspektywy młodych

Inaczej niż entuzjastycznie odbierane przez młodych Dni Zielonki, wygląda odbiór oferty stałej OKiS, prowadzonej cyklicznie przez cały rok. Z pośród 200 uczestników warsztatów diagnostycznych tylko kilka osób zgłaszało, że uczestniczy w zajęciach stałych.

Jednym z powodów jest nietrafianie do młodych odbiorców ze względu na charakter i rodzaj komunikatu. Jeżeli chodzi o plakaty, to w ankiecie pojawiły się uwagi, że „trudno je zobaczyć”, „ja ich nie kojarzę”. Respondenci zwracają uwagę na nadmiar plakatów, które przez to giną w gąszczu innych ogłoszeń na tablicach informacyjnych („nic nie widać na nich” – źródło: ankieta on-line).

Kolejna kwestia to kanały komunikacji – dominującym kanałem w polityce OKiS jest Facebook traktowany przez młodych jako kanał „dla rodziców”, „dla staruchów”.

Ponadto problemem jest ogólna tendencja „nietrafiania” przez instytucje kultury w Polsce do młodych odbiorców. Z jednej strony wynika to z niespełniania tych potrzeb i/lub faktu, że młodzi ludzie nie mają tych potrzeb zinternalizowanych i nazwanych. Częsta odpowiedź na pytanie: „co lubisz robić w czasie wolnym?” czy: „czego byś potrzebował/obszarze kultury?” – jest... NIC!

Jeżeli chodzi o utrudnienia werbalizowane przez młodzież (uczestników ankiety on-line), to brak miejsca „pod dachem” jest najczęściej wymienianym problemem, barierą. Z ich perspektywy brak ogólnodostępnego, nieformalnego miejsca spotkań dla młodzieży, gdzie mogliby przebywać bez konieczności uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach, jest bardzo odczuwalny.

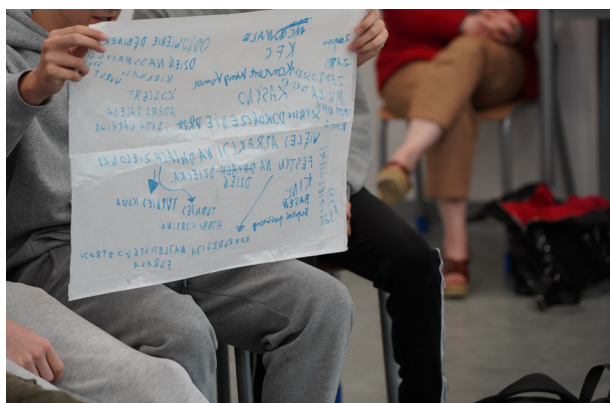
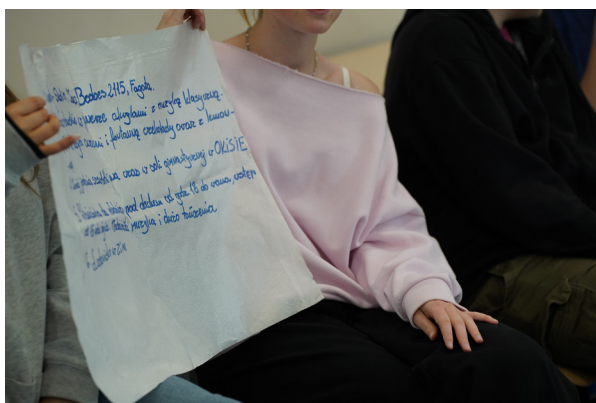
Istnieją również bariery w dostępie do kultury, sportu wynikające z ograniczeń komunikacyjnych, odległości poszczególnych części Zielonki od atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego w samej Zielonce – m.in. skateparku czy Glinek – oraz braku infrastruktury spędzania czasu wolnego (do kina, na basen, do galerii handlowych młodzi jeżdżą do Wołomina lub Warszawy).

Z perspektywy pracowników OKiS, analizując dane dotyczące osób zapisanych na zajęcia, to oferta nie trafia do osób starszych niż 14/15 lat:

„Ten wiek (15 lat i więcej), to jakby moment pożegnania z domem kultury. Przypuszczam, że trochę to efekt ograniczonej oferty, a trochę słabej komunikacji z ludźmi w wieku 15-26. Może trochę efekt tego, że dom kultury brzmi obciachowo...; za to uczestników w wieku 8-13 lat mamy dużą reprezentację”.

Na tle Warszawy

Odnieśmy wyniki do porównywalnej kohorty wiekowej Warszawiaków. W najnowszym raporcie **Kultura jest wszędzie** (będącym częścią szerokiego badania **Warszawskie Uczestnictwo w Kulturze**)⁷ dane dotyczące korzystania z oferty warszawskich domów kultury obejmują osoby od 15. roku życia (badanie nie obejmowało grupy wiekowej 12–14 lat). Jak wynika z badań, poziom uczestnictwa w ofertach domów kultury, klubów osiedlowych i dzielnicowych centrów kultury w grupie 15–24 lata wynosi 14%. Jeżeli chodzi o szczegółowy podział wewnątrz tej grupy, to wśród najmłodszych badanych (15–18 lat) odnotowano najwyższy poziom zainteresowania – co czwarta osoba (25%) odwiedziła dom kultury w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Natomiast w grupie 19–24 lata następuje gwałtowny spadek uczestnictwa do poziomu 11%.]

Zdj. 5 i 6 . 19 maja 2026. Warsztaty w Szkole Podstawowej nr 3 w Zielonce

7. KULTURA JEST WSZĘDZIE *Warszawskie uczestnictwo w kulturze w czasach (nie)ograniczonego wyboru*, Warszawskie Obserwatorium kultur, 2026. Dostęp: <https://wok.art.pl/projekty/jak-mieszkancy-warszawy-uczestnicza-w-kulturze/podsumowanie-badania-wuk/>

**Tu może
być fajnie.**

**Potencjał
kulturotwórczy
Zielonki**

Analizując wyniki badania, można stwierdzić, że potencjał kulturotwórczy Zielonki jest **stosunkowo duży, lecz dotychczas niewystarczająco wykorzystany**, szczególnie w odniesieniu do młodzieży i młodych dorosłych. Miasto posiada znaczące zasoby ludzkie, kreatywne oraz infrastrukturalne, które stanowią fundament dla rozwoju lokalnej kultury realizowanej dla i z młodzieżą. Na ten potencjał składa się:

1. Kreatywność i pasje mieszkańców

Zielonka dysponuje silną grupą osób z konkretnymi „zajawkami”, które mogą stać się podstawą działań kulturalnych:

- Muzyka i twórczość własna: młodzież wykazuje zainteresowanie tworzeniem muzyki (szczególnie rapu i hip-hopu), pisanem tekstów i robieniem bitów. Kilkakrotnie pojawił się postulat stworzenia otwartego studia nagrań dla lokalnych twórców.
- Sztuki wizualne i nowoczesne media: mieszkańcy zajmują się fotografią architektury, grafiką komputerową, rysunkiem (pixelart), a nawet budową pojazdów elektrycznych.
- Inicjatywy oddolne, w których uczestniczy młodzież: organizacja koncertu pt. „Wieczór z Jazzem” (inicjatywa uczniów szkoły muzycznej), koncert charytatywny („Nutki dla Hani”).

2. Zasoby infrastrukturalne i przestrzenne

Miejsca w Zielonce posiadają potencjał, które sprzyja obecnej bądź przyszłej aktywności młodych ludzi:

- Kolejowa 11 (Miejsce Aktywności Lokalnej): przestrzeń o domowym klimacie, która już teraz gości oddolne inicjatywy, warsztaty i jam sessions. W tej lokalizacji głównie funkcjonują dorośli, seniorzy i/

lub rodzice z dziećmi. Młodzież korzysta sporadycznie (wpada pograć, posiedzieć).

- Literacka 20: filia OKiS wyposażona w studio nagrań, pracownię komputerową i krawiecką, stanowiąca zaplecze dla projektów kreatywnych. Korzystanie z tego miejsca jest ograniczone z racji prowadzonych stałych działań OKiS i konieczności obsługi specjalistycznej.
- Walory przyrodnicze: miejsca takie jak Glinianki, Park Dębinki czy skatepark są kluczowymi punktami spotkań, które młodzi mieszkańcy postrzegają jako idealne sceny dla kina plenerowego, koncertów i pikników.

3. Instytucjonalne otwarcie na partycypację

Ośrodek Kultury i Sportu w Zielonce zmienia model działania na **partycypacyjny**, co znacząco zwiększa potencjał kulturotwórczy miasta:

- Program wspierania liderów: OKiS oferuje wsparcie organizacyjne, techniczne i promocyjne dla osób chcących zrealizować własne pomysły.
- Obecnie prowadzony projekt „Kultura w Zielonce? Młodzież ma głos!”, w ramach którego prowadzona jest diagnoza: instytucja aktywnie włącza młodych ludzi w proces decyzyjny, co ma prowadzić do stworzenia oferty „współtworzonej”, a nie tylko „adresowanej” do nich.

Czego młodzi chcą dla siebie?

Zasadnicze potrzeby, oczekiwania można podzielić na dwie kategorie (kultura, sport i rekreacja), przy czym, zarówno w jednej, jak i w drugiej, występują działania rozwojowe i integracyjne (w ramach własnej grupy).

Kultura

Najbardziej pożądane przez respondentów są koncerty z kręgu rapu i hip-hopu, które dominują w zestawieniach propozycji wskazywanych przez badanych. Młodzież wskazała również na zainteresowanie innymi gatunkami oraz aktywnościami związanymi z własną twórczością muzyczną.

Poniżej zestawienie preferencji muzycznych, idąc od najpopularniejszych gatunków i artystów:

Rap i Hip-hop: to zdecydowanie najczęściej wymieniany nurt. Wśród konkretnych artystów respondenci najczęściej wskazywali takie nazwiska i grupy jak: Bedoes, Mata, Malik Montana, Taco Hemingway, Żabson, OKI, Sobel, Chivas, Peja, Major SPZ, Rusin oraz zagraniczne gwiazdy: Kanye West i Travis Scott.

Pop i muzyka nowoczesna: respondenci są zainteresowani koncertami m.in. Sanah, Roksany Węgiel czy Justyny Steczkowskiej. Wymieniano również artystów takich jak Skolim czy Fagata.

Rock i alternatywa: pojawiły się propozycje koncertów zespołów: Kult, Pidżama Porno, Lady Pank, Pull The Wire oraz Wanda i Banda.

Inne gatunki: respondenci wspominali o disco polo (np. Zenek), jazzie oraz muzyce z lat 80. i 90. w kontekście imprez tematycznych.

Formy wydarzeń muzycznych

Młodzież oczekuje nie tylko tradycyjnych koncertów, ale również zróżnicowanych form aktywności muzycznej:

- Koncerty plenerowe i festiwale: preferowane są duże wydarzenia w parku lub na Glińskich, a także koncerty w ramach Dni Zielonki.
- Imprezy taneczne: respondenci zgłaszali potrzebę organizacji potańcówek, dyskotek dla młodzieży, silent disco oraz imprez tematycznych.

- Karaoke i jam sessions: wspólne śpiewanie (także przy gitarze) i muzykowanie jest wskazywane jako atrakcyjna forma spędzania czasu.

Edukacja i własna twórczość

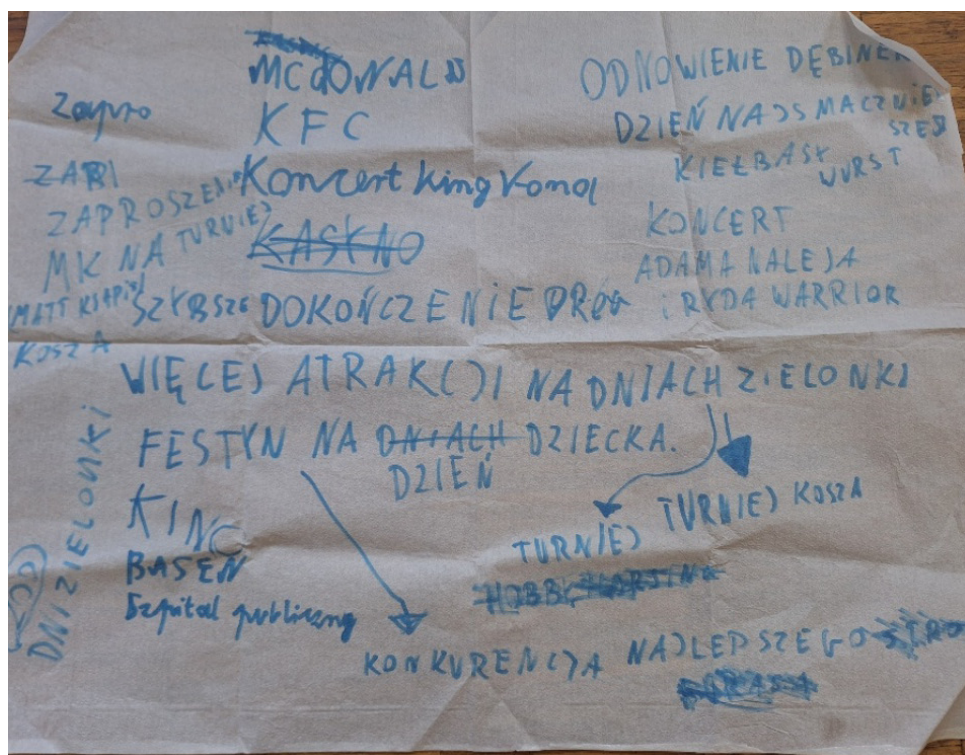
Respondenci wyraźnie zaznaczyli potrzebę wsparcia ich własnych pasji muzycznych:

- Otwarte studio nagrań: postulat stworzenia profesjonalnego, wygłuszonego miejsca, w którym lokalni twórcy mogliby nagrywać swoją muzykę i teksty.
- Warsztaty muzyczne: zainteresowanie budzą zajęcia z DJ-ingu, tworzenia bitów, pisanie tekstów hip-hopowych oraz produkcji muzycznej.

Warsztaty artystyczne i kreatywne

Młodzież chętnie uczestniczyłaby w zajęciach pozwalających na ekspresję twórczą:

- Sztuki plastyczne i rękodzieło: warsztaty z ceramiki i rzeźbienia w glinie, malarstwa (również plenerowego), rysowania karykatur, florystyki, a także robienia mydełek czy graffiti.
- Teatr i taniec: zajęcia aktorskie oraz różnorodne formy tańca, od hip-hopu po naukę „belgijki”.
- Kulinarne: kursy gotowania (np. robienia sushi), w tym prowadzone przez znane osoby i kończące się uzyskaniem certyfikatu.

Zdj. 7. Wskazania potrzeb, marzeń, idealnych aktywności dla młodzieży w Zielonce. Warsztaty w SP nr 3 (19.05.2026).

Sport i rekreacja

Młodzi badani wskazują na dużą potrzebę działań, wydarzeń sportowych i mają szeroki wachlarz pomysłów na aktywności z tego obszaru, od tradycyjnych turniejów, po niszowe i ekstremalne aktywności:

Turnieje i zawody drużynowe

Młodzież wykazuje duże zainteresowanie rywalizacją sportową w różnych formatach:

- Turnieje piłki nożnej: proponowane są mecze w formacie 4+1 oraz specjalne wydarzenia, takie jak np. mecz zespołu unihokeja przeciwko drużynie piłki nożnej „Bankówka” vs „ORŁY”.
- Koszykówka: dużą popularnością cieszy się streetball oraz turnieje 3x3 organizowane na hali lub boiskach zewnętrznych.
- Siatkówka: turnieje siatkarskie, w tym mecze integracyjne, są wskazywane jako jedna z najbardziej pożądanых aktywności.
- E-sport: respondenci bardzo często wymieniają turnieje multiplayerowych gier komputerowych (np. Brawl Stars, Fortnite) jako nowoczesną formę rekreacji.

Sporty ekstremalne i inne

Pojawiło się wiele propozycji wykraczających poza tradycyjny sport:

- Zawody na skateparku: konkursy i zawody dla użytkowników deskorolek, hulajnóg i rowerów (np. pokazy Scootive, nauka trików).
- Paintball i ASG (repliki broni): inicjatywy o charakterze militarnym.
- Hobby horsing: nieszablonowa propozycja zawodów sportowych z wykorzystaniem kukiełek koni.
- Parki rozrywki: wycieczki lub organizacja na miejscu parku trampolin, parku linowego oraz ekstremalnych dmuchańców dla dorosłych.

Relaks na świeżym powietrzu

Wykorzystanie naturalnych walorów Zielonki (Dębinki, Glinianki):

- Wydarzenia biegowe: organizacja biegów terenowych oraz cyklicznych akcji, takich jak „Biegaj z Bankówką”.
- Turystyka rowerowa: wspólne wyprawy rowerowe po lesie oraz warsztaty naprawy sprzętu i trików.
- Aktywności wodne i zimowe: lepsze zagospodarowanie Glinianek (kąpiele, ogniska)

oraz budowa sezonowego lodowiska.

- Gry terenowe: organizacja harcerskich lub fabularnych gier miejskich i integracyjnych biegów terenowych.

Spotkania ze sportowcami i warsztaty

Młodzież chce uczyć się od profesjonalistów:

- Spotkania z gwiazdami sportu: propozycje rozmów o karierze i treningu z takimi postaciami, jak Robert Lewandowski, Robert Kubica czy znani siatkarze i koszykarze.
- Treningi z profesjonalistami: otwarte zajęcia z trenerem personalnym (wykorzystujące miejską infrastrukturę), warsztaty stretching i akrobatyki oraz treningi sztuk walki (np. karate).

Rekreacja „pod dachem” i gry towarzyskie

W ramach idealnej „miejscówki” dla młodych, wskazano na:

- Strefy gier: turnieje w bilarda, darta, ping-ponga, kręgle oraz piłkarzyki.
- Gry logiczne i strategiczne: regularne rozgrywki w szachy oraz turnieje pokera.
- Wieczory integracyjne: ogniska, grillowanie na kocykach oraz potańcówki dla młodzieży.

Warsztaty rozwojowe i praktyczne

Na podstawie diagnozy można również stwierdzić, że młodzież z Zielonki wykazuje szerokie zainteresowanie różnorodnymi formami warsztatów oraz integracji, które łączą rozwój praktycznych umiejętności z nowoczesną rozrywką i budowaniem relacji rówieśniczych.

Respondenci zgłosili potrzebę zdobywania kompetencji przydatnych w dorosłym życiu oraz związanych z nowoczesnymi technologiami:

- Biznes i marka osobista: warsztaty dotyczące prowadzenia własnej firmy, budowania marki, reklamy biznesu oraz planowania przyszłości.
- Nowoczesne technologie: dużym zainteresowaniem cieszą się zajęcia z zakresu sztucznej inteligencji (AI), programowania, druku 3D oraz montażu filmów i fotografii.
- Warsztaty techniczne i DIY (**Do It Yourself**): majsterkowanie, warsztaty stolarskie, renowacja ubrań (customowanie) oraz naprawa sprzętu sportowego (np. rowerów, hulajnóg).

Formy integracji społecznej

Z preferencji młodzieży można również wyłonić różne formy integracji społecznej:

- Spotkania z inspirującymi osobami: pożądane są rozmowy ze znanymi sportowcami (np. Robert Lewandowski, Robert Kubica), celebrytami (np. Martyna Wojciechowska, Ekipa WK Dzik) czy specjalistami (np. psychologiem).
- Gry i rywalizacja: integracja poprzez gry planszowe, turnieje e-sportowe (np. Fortnite, Brawl Stars), bilard, darta, kręgle oraz szachy i pokera.
- Wydarzenia towarzyskie: szybkie randki/spotkania (speed dating/friending), wieczory karaoke, silent disco, ogniska integracyjne oraz potańcówki tematyczne (np. lata 80. i 90.).
- Aktywności w terenie: gry miejskie i terenowe, kino plenerowe (z repertuarem wybranym w głosowaniu) oraz wspólne pikniki na kocykach.

Rys. 2. Kategorie potrzeb i marzeń badanych na podstawie ankiety on-line (N=171).

Podsumowując marzenia, preferencje nastolatków i młodych dorosłych w Zielonce, na podstawie diagnozy lokalnej można stwierdzić, że największym zainteresowaniem cieszą się koncerty muzyczne, ze szczególnym uwzględnieniem wykonawców nurtu rap oraz hip-hop. Uczestnicy badania chętnie wzięliby również udział w rozgrywkach sportowych oraz zawodach organizowanych na skateparku czy wydarzeniach plenerowych na Gliniankach czy w parku Dębinki. Istotną rolę w oczekiwaniach lokalnej społeczności młodych osób odgrywają cykliczne Dni Zielonki oraz inne wydarzenia plenerowe (Dzień Dziec-

ka) – w badaniu pojawiły się postulaty organizacji takich wydarzeń jak festyny, większa liczba koncertów. Słychać głosy wskazujące potrzebę organizacji spektakli teatralnych, seansów kina plenerowego oraz kreatywnych warsztatów tematycznych. Wśród odpowiedzi pojawiają się również nowoczesne formy integracji, takie jak szybkie randki czy spotkania ze znanymi osobistościami.

Wnioski i rekomendacje do dalszych działań w ramach realizacji młodzieżowych inicjatyw lokalnych

W kontekście rekomendacji oraz wskazówek dotyczących przyszłych inicjatyw lokalnych młodzi mieszkańcy Zielonki podkreślają potrzebę organizacji:

- działań, imprez, spotkań i pikników na świeżym powietrzu,
- koncertów hip-hopu (przede wszystkim), muzyki jazzowej, muzyki elektronicznej, rockowej, punkowej szczególnie w otwartych przestrzeniach miejskich,
- przeglądów, warsztatów, zajęć oraz występów teatralnych,
- zajęć, występów, konkursów tanecznych oraz warsztatów wokalnych,
- warsztatów podnoszących kompetencje manualne – szczególnie z zakresu rękodzielnictwa, np. robienia biżuterii czy upcyklingu/recyklingu,
- spotkań literackich, klubów książki oraz klubów dyskusyjnych,
- wydarzeń typu Teatr Impro, stand-up czy kabaret,
- warsztatów street artu (graffiti, murali, breakdance),
- tematycznych warsztatów kulinarnych,
- wystaw oraz wyprzedaży garażowych (m.in. książek i rzeczy vintage),
- gier terenowych oraz biegów miejskich (koniecznie z nagrodami),
- zbiórek dla zwierząt oraz innych działań charytatywnych,
- zajęć z samoobrony, jogi, fitnessu,
- spotkań z ciekawymi ludźmi, autorytetami – artystami, naukowcami, influencerami i podróżnikami,
- pokazów filmowych, kina plenerowego, festiwali oraz przeglądów filmowych.

Co ciekawe, kilka osób pytanych o pomysł na inicjatywę spontanicznie deklarowało, że same chętnie pomogłyby w organizacji i zrobiły coś pożytecznego dla innych.

Rekomendacje

Realizując przyszłe inicjatywy skierowane do młodzieży i młodych dorosłych, warto wziąć pod uwagę następujące rekomendacje strategiczne:

Nacisk na działania stopniowo budujące aktywność społeczną i poczucie sprawczości młodych mieszkańców Zielonki

ponieważ większość osób, jeżeli już uczestniczy w jakichś działaniach, to pozostaje raczej biernymi odbiorcami wydarzeń, a nie ich współorganizatorami. Warto rozwijać inicjatywy kulturalno-społeczno-rekreacyjne wśród młodzieży, działania wolontariackie, konsultacje społeczne oraz programy wspierające oddolne pomysły młodzieży. Ponadto badani mocno artykułowali potrzebę organizacji większej liczby zajęć i wydarzeń dla młodych dorosłych, czyli osób w wieku 20+.

Ważne jest także organizowanie wydarzeń nie tylko w centrum Zielonki, ale również w **innych lokalizacjach**, aby zwiększyć dostępność kultury dla młodych mieszkańców całego miasta, niwelować ograniczenia transportowo-komunikacyjne. Ważne, aby działania miały miejsce w „naturalnym środowisku”: inicjatywy powinny odbywać się w miejscach, w których młodzież już przebywa, takich jak skatepark, Glinianki, Park Dębinki czy teren szkół.

Działania tematyczne: warto realizować pokazy filmowe, warsztaty kulinarne czy spotkania z ekspertami, influencerami (co podkreślają badani), poświęcone kulturze wybranego kraju (m.in. Japonia, Korea), na co wskazywali respondenci w ankiecie on-line. Ponadto w ankietach i sondzie ulicznej pojawiły się wskazania na oglądanie filmów, czytelnictwo, historię, jako aktywność/dziedziny podejmowane w czasie wolnym. W związku z tym warto pomyśleć o spotkaniach poświęconych konkretnemu filmowi, konkretnej książce, dziełu sztuki lub wydarzeniu historycznemu.

Termin i czas realizacji inicjatyw: warto pamiętać, że duża grupa młodych mieszkańców Zielonki ze względu na obowiązki szkolne i zawodowe (często w Warszawie), styl życia, jeżeli już wskazuje na gotowość uczestnictwa w zajęciach, działaniach kulturalnych, to albo w godzinach popołudniowo-wieczornych albo w weekendy.

Komunikacja i promocja: informacje o inicjatywach młodzi ludzie powinni otrzymywać kanałami, z których korzystają – przede wszystkim przez Instagram i TikTok. Facebook jest postrzegany jako portal dla rodziców. Ponadto ważna jest wizualna atrakcyjność, czyli plakaty. Powinny być duże, wyraźne i nieprzeładowane treścią. Skuteczną formą promocji są również krótkie filmiki narracyjne (tzw. rolki). Wreszcie ważne jest wykorzystanie sieci rówieśniczych: informacje najlepiej rozchodzą się pocztą pantoflową, dlatego kluczowe jest zaangażowanie liderów grup i harcerstwa. Być może jedna z kolejnych

inicjatyw/działań dla młodzieży mogłaby dotyczyć utworzenia w strukturach OKiS stanowiska do spraw współpracy i komunikacji z tą grupą.

Łączenie edukacji z „zajawkami”: młodzi ludzie chętnie wezmą udział w warsztatach dotyczących biznesu, marki osobistej, sztucznej inteligencji (AI) czy montażu filmów, o ile będą one prowadzone w atrakcyjny sposób.

Projekty rówieśnicze powinny mieć priorytet przed działaniami międzypokoleniowymi: nastolatki i młodzi dorośli podkreślają chęć przebywania i podejmowania działań w towarzystwie osób w podobnym wieku.

Wykorzystanie popularnych nurtów: w ofercie muzycznej powinien dominować **rap i hip-hop**, a wydarzenia sportowe mogą obejmować zarówno tradycyjne turnieje, jak i e-sport czy różnego rodzaju skoki, triki na rowerze i hulajnodze.

Rola dorosłych / wsparcie mentorskie: wnioski z realizacji działań/inicjatyw młodzieżowych (m.in. w ramach innego programu NCK – „Bardzo Młoda Kultura”) pokazują, jak ważna jest rola dorosłych pracujących z młodzieżą (animatorów, instruktorów, nauczycieli), szczególnie przy młodszej młodzieży. Warto rozważyć, aby Ośrodek Kultury pełnił rolę merytorycznego mentora, oferując wsparcie techniczne i organizacyjne przy realizacji oddolnych pomysłów młodych ludzi. Taką rolę pełnić też może nauczyciel, ew. rodzic. Ma to też swoje uzasadnienie w fakcie, że po ok. 15. roku życia młodzież nie korzysta z oferty OKiS w Zielonce. Wsparcie ich we wcześniejszym wieku, oddanie im inicjatywy, może zaowocować większym zaangażowaniem w starszym wieku.

Potraktowanie projektu „Kultura w Zielonce? Młodzież ma głos!” jako swego inkubatora systematycznej i systemowej pracy OKiS z młodzieżą. Chodzi o przetestowanie w trakcie przygotowań i realizacji wybranych inicjatyw młodzieżowych modelu pracy OKiS z młodymi (sposób pracy, formy i zakres wsparcia ze strony OKiS). Wnioski z tego projektu będą mogły zaowocować modelem pracy, wdrażaniem w kulturę pracy ośrodka przetestowanych już w środowisku form i metod pracy z młodymi ludźmi.

Realizacja inicjatyw młodzieżowych w Zielonce powinna opierać się na odejściu od tradycyjnego modelu „instytucja zaprasza” na rzecz modelu „instytucja wychodzi do młodzieży i tworzy razem z nią”. Z racji dużego znaczenia szkół podstawowych, warto zastanowić się nad intensyfikacją działań ze szkołami lub na terenie szkół, również tej ponadpodstawowej.

Co dalej po DK+ Inicjatywy Lokalne?

W stronę strategii rozwoju pracy z młodzieżą w OKiS

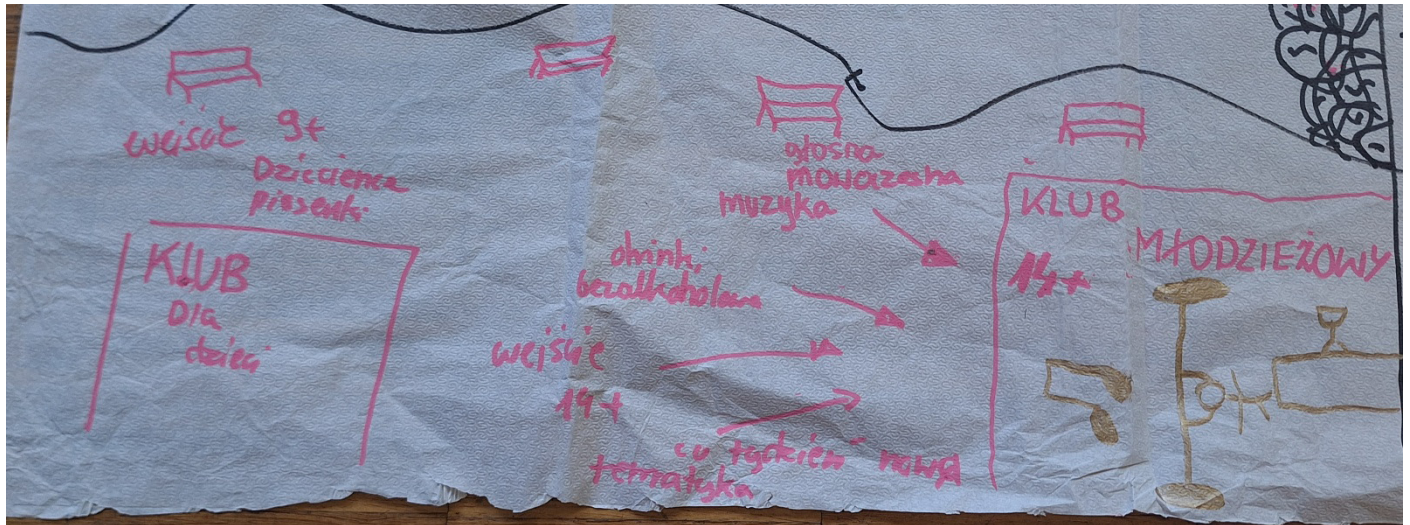
Na najbliższe lata OKiS planuje dalszy rozwój działań kulturalnych, koncentrując się na kilku kluczowych kierunkach, a wśród nich na budowie **modelu długofalowej współpracy i partycypacji na linii OKiS-Młodzież z Zielonki w ramach istniejącego Miejsca Aktywności Lokalnej przy ul. Kolejowej 11**. Wpływ na to ma decyzja Urzędu Miasta ws. przekazania Ośrodkowi niewielkiego, lecz klimatycznego budynku do zagospodarowania na cele kulturalne. Jak piszą autorzy projektu z OKiS: „Właśnie w tym miejscu widzimy alternatywną przestrzeń, w której swoje miejsce może znaleźć lokalna młodzież. W założeniu będzie to miejsce współtworzone i współorganizowane (a nawet dekorowane) przez młodzież. W jego wnętrzach będą mogli liczyć na techniczne i mentorskie wsparcie w realizacji własnych inicjatyw kulturalnych”⁸.

Stworzenie dedykowanej „miejscówki” to jeden z postulatów badanych. Badanie pokazuje, że istnieje silna potrzeba posiadania stałej przestrzeni pod dachem (np. w ramach Kolejowej 11), która byłaby współorganizowana i dekorowana przez samą młodzież, z dostępem do puf, Wi-Fi i automatów z napojami. Jednocześnie takie miejsce z perspektywy młodych powinno mieć zapewnianą infrastrukturę: wyposażenie w sprzęt do nagrywania (otwarte studio muzyczne), konsole do gier (Xbox/PlayStation) czy stoły do bilarda i ping-ponga, automatów z przekąskami, miejsca z kawą. Jeden z młodych aktywistów biorący udział w wywiadach indywidualnych, wyobrażając sobie idealne miejsce dla młodzieży, mówił właśnie o wyposażeniu go w kanapy, telewizor, gry planszowe i komputerowe oraz Wi-Fi. Uważa, że wolny czas dla młodych powinien być pierwszoplanowy w takim miejscu, a nie zorganizowane zajęcia lub grupy (źródło: IDI. chłopak/mężczyzna, 17 lat).

8. Wniosek do Programu DK+ Inicjatywy Lokalne.

Podobnie uważa inny badany w ramach wywiadów indywidualnych i wskazuje:

„Idealne miejsce dla młodych pod dachem wyobrażam sobie jako przestrzeń umeblowaną przytulnie, domowo. Wyposażoną w fotele i kanapy. Ważne byłoby, gdyby korzystający mieli możliwość zaprojektowania i ozdobienia jej samodzielnie, tak, by była dostosowana pod nich, dobrze się w niej czuli. To jest tak, że młodzież raczej potrzebuje miejsca dla siebie, do spotkań i rozwijania się na własną rękę” (chłopak/mężczyzna, 20 lat).

Zdj. 8. Wskazania idealnej przestrzeni dla młodych. Warsztaty w SP nr 3 (19.05.2026).

Diagnozę lokalną warto w tym wypadku traktować jako element projektowania partycypacyjnego, które daje głos lokalnym użytkownikom, do których adresowany jest projekt, a nie wyłącznie ekspertom. W centrum, zamiast indywidualnych pomysłów specjalistów, stawia potrzeby wyrażone przez użytkowników. Takie przesunięcie perspektywy znacząco zmienia dynamikę całego procesu projektowego. Zamiast odgórnego narzucania rozwiązań przez ekspertów, którzy mogą mieć ograniczone zrozumienie codziennych realiów danej społeczności czy przestrzeni, otwieramy się na wiedzę wynikającą z bezpośredniego doświadczenia. Mieszkańcy, a w naszym wypadku młodzież, stają się współtwórcami rozwiązań⁹.

9. <https://www.pzr.org.pl/jak-dziala-projektowanie-partycypacyjne/>

Podsumowanie

Diagnoza nie byłaby możliwa bez zaangażowania osób, których działania, opinie i postawy poddawano badaniu. Chcemy serdecznie podziękować młodym mieszkańcom Zielonki, osobom uczącym się i pracującym w Zielonce, nauczycielom, którzy podzielili się z nami swoją perspektywą i umożliwili dotarcie do innych badanych. Specjalne podziękowania należą się Jakubowi Kłopotowskiemu, młodemu aktywnemu mieszkańcowi Zielonki, którego uwagi były niezwykle cenne przy konstruowaniu pytań do młodzieży. Ponadto Kuba jest autorem opisu miejsc ważnych z punktu widzenia młodych ludzi, które to jest elementem tego raportu.

Zapraszamy do wspólnego działania w ramach realizacji Waszych inicjatyw w II etapie projektu „Kultura w Zielonce? Młodzież ma głos” oraz w innych przedsięwzięciach, projektach, wydarzeniach i zajęciach prowadzonych przez Ośrodek Kultury i Sportu w Zielonce.

Cytując autorów publikacji „Narzędziownik. Diagnoza w kulturze”: „Idąc za logiką pracy metodą projektu, kiedy rozpoczynamy każde nowe przedsięwzięcie, powinniśmy poddać się refleksji nad miejscem, w którym jesteśmy. Powinniśmy przyjrzeć się temu, co jest, co już mamy, co robimy, jakie mamy zasoby i czego nam brakuje. Powinniśmy spróbować znaleźć odpowiedzi na pytanie, jakie są potrzeby, oczekiwania i powiązania między wszystkimi tymi elementami. Powinniśmy rozpocząć od diagnozy”¹⁰. Takim przedsięwzięciem jest dla nas projekt „Kultura w Zielonce? Młodzież ma głos” – dzięki przeprowadzonej diagnozie wiemy więcej i możemy lepiej poznać oraz zrozumieć młodych mieszkańców Zielonki i zaprosić ich, na ich warunkach, do współtworzenia kultury i czasu wolnego w Zielonce.

Planując projekt, OKiS w Zielonce zakładał dotarcie do 200 przedstawicieli społeczności lokalnej, natomiast w badaniu diagnostycznym ok. 550 osób podzieliło się swoimi opiniami, potrzebami, bolączkami. To spory kapitał wiedzy, który powinien być wykorzystany w dalszych działaniach Ośrodka Kultury z i dla młodych ludzi.

Warto pamiętać, że twórcami i odbiorcami młodej kultury w Zielonce nie są wyłącznie mieszkańcy tej miejscowości – to także osoby spoza Zielonki, głównie mieszkający na linii kolejowej Warszawa Wileńska-Tłuszcz, osoby uczące się i/lub pracujące w Zielonce.

10. Paulina Kobza-Prot, Małgorzata Cieślińska (2016), Od redakcji (w:) Narzędziownik. Diagnoza w kulturze, Narodowe Centrum Kultury Warszawa, s. 5

Koordinacja projektu:

Adam Lisiecki

Ośrodek Kultury i Sportu w Zielonce

Przeprowadzenie badań:

Michał Buczek, Adam Lisiecki, Dominika Sielczak, Daria Zyśk,

Helena Kasprzak, Marianna Kasprzak, Agnieszka Szalek, Tomasz Kasprzak

Konsultacja narzędzi badawczych, materiałów promocyjnych z perspektywy młodzieżowej, wskazanie miejsc ważnych dla młodzieży:

Jakub Kłopotowski

Wsparcie Animacyjne z ramienia Narodowego Centrum Kultury:

Przemysław Waczyński

Opracowanie raportu:

Tomasz Kasprzak

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach programu Narodowego Centrum Kultury:
Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne. Edycja 2026

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury Dom Kultury+ Edycja 2026